

ДНЕВНИКЪТЪ

(СТЕНОГРАФИЧЕСКИ)

НА

VI ОБИКНОВЕННО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

(третя редовна сесия).

XXIX Засѣдание, Срѣда, 9 Денемврий, 1892 година.

(Отворено въ 9 часа прѣдъ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя г-на П. Славковъ).

Отсутствувать: А. Сербезовъ, Гр. Д. Начовичъ, Гр. Найденовъ, Д-ръ Странский, Д. Караджовъ, Д. Стоилковъ, Д-ръ Люб. Золотивичъ, Д. Свѣщаровъ, Д. Бойчевъ, Д. П. Сивковъ, Жоржо Момчевъ, Ил. Сакаровъ, Ив. Антоновъ, Ив. Стамболовъ, К. Поповъ, Котели Халилаа, К. Раковский, К. Диновъ, Кънчо Жековъ, К. Станчевъ, К. Пасковъ, Курти Велевъ, Д-ръ К. Стоиловъ, Кесимъ Зааде, К. Калчевъ, М. Милевъ, М. Рачовъ, П. Икономовъ, Руси Яневъ, Ст. Паница, Ст. Цвикию, С. Ивановъ, Ст. Х. Драгневъ, Ст. Симеоновъ, Т. Божиновъ, Х. Неджибъ Бей, Хаджи Яхия Юмеровъ, Хр. Ангеловъ, и Хр. Мановъ.

Прѣдсѣд.: (Звъни). Отъ цѣлото число на прѣдставителитѣ въ днешното засѣдание присѣдствувать 248 души; има значи, законното число прѣдставители, за да се пристъпи къмъ разглеждане положенитѣ на дневния редъ въпроси.

На дневния редъ за въ днешното засѣдание имаме: Докладъ отъ бюджетарната комиссия.

Моля г-на докладчика на бюджетарната комиссия да земе мѣстото си.

Доклад. Хр. Рибаровъ: Г-да прѣдставители! Бюджетарната комиссия, като разгледа бюджета по М-рството на Народното Просвѣщение, прие го както слѣдва. (Чете):

„Министерство на Нар. Просвѣщение.

Глава I.

Расходи за личния съставъ.

§ 1. За съдържание личния съставъ на централното управление и подвѣдомственитѣ му учреждения.

а) Централно управление.

1	Министръ	18.000
1	Главенъ секретарь	7.800
2	Главни инспектори по	6.600=13.200
3	Началници на отдѣления по	6.000=18.000
3	Старши подначалници по	4.200=12.600
2	Младши „ по	3.000= 6.000
1	Счетоводитель	4.800
2	Помощници на счетоводителя по	3.600= 7.200
1	Книговодитель	2.400
1	Архиварь-библиотекаръ	3.600
1	Помощникъ на архиваря	2.160
2	Регистратори по	2.400= 4.800
1	Помощникъ на регистраторитѣ	1.800
—	Писци и литографчикъ	12.400
5	Разсилни по	900= 4.500

Техническо отдѣление.

2 Архитекти по	5.400=10.800
3 Чертежници по	2 400= 7.200

б) Учебни завѣдения.

Софийска мъжка гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	195.300
1 Прѣпарататоръ	3.300
1 Помощникъ-препаратора	1.800
1 Писарь	1.500
— Прислуга	4.000
— Възнаграждение на лѣкаръ	480

Пловдивска мъжка гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	114.000
1 Писарь	1.500
— Прислуга	4.000
— Възнаграждение на лѣкаръ	480

Габровска мъжка гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни, и врѣмenni	76.320
1 Писарь	1.500
— Прислуга	2.556
— Възнаграждение на лѣкаръ	480

Руссенска мъжка гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	99.720
1 Писарь	1.500
— Прислуга	3.600
— Възнаграждение на лѣкаръ	408

Търновска мъжка гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	99.960
1 Писарь	1.500
— Прислуга	3.600
— Възнаграждение на лѣкаръ	480

Видинска мъжка гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	52.080
1 Писарь	1.500
— Прислуга	2.000
— Възнаграждение на лѣкаръ	480

Варненска мъжка гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	73.560
1 Писарь	1.500
— Прислуга	1.800
— Възнаграждение на лѣкаръ	480

Сливенска мъжка гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	87.480
1 Писарь	1.500
— Прислуга	1.800
— Възнаграждение на лѣкаръ	480

Софийска дѣвическа гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	72.840
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.800
— Възнаграждение на лѣкаръ при гимназията и пансиона	600

Търновска дѣвическа гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	64.080
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.200
— Възнаграждение на лѣкаръ при гимназията и пансиона	600

Пловдивска дѣвическа гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	50.280
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.800
— Възнаграждение на лѣкаръ при гимназията и пансиона	600

Старо-Загорска дѣвическа гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	33.360
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.200
— Възнаграждение на лѣкаръ при гимназията и пансиона	600

Варненска дѣвическа гимназия.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	36.360
--	--------

1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.200
— Възнаграждение на лѣкаръ при гимназията и пансиона	600

Ломско педагогическо и трикласно училище.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣменни	48.360
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.800
— Възнаграждение на лѣкаръ	408

Кюстендилско педагогическо и трикласно училище.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣменни	54.720
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.800
— Възнаграждение на лѣкаръ	408

Казанлъшко педагогическо и трикласно училище.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣменни	39.600
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.800
— Възнаграждение на лѣкаръ	408

Спиленско педагогическо и трикласно училище.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣменни	33.960
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.200
— Възнаграждение на лѣкаръ	408

Самоковско духовно училище.

— Заплата на ректора и учителитѣ: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣменни	29.400
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.200
— Възнаграждение на лѣкаръ	408

Бургазско трикласно училище.

— Заплата на директора и учителитѣ	16.200
1 Писарь	900
— Прислуга	900
— Възнаграждение на лѣкаръ	408

Стапималко трикласно училище.

— Заплата на директора и учителитѣ	16.200
1 Писарь	900
— Прислуга	900
— Възнаграждение на лѣкаръ	408

Свищовско търговско и трикласно училище.

— Заплата на директора и учителитѣ: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣменни	39.000
1 Писарь	1.200
— Прислуга	1.200
— Възнаграждение на лѣкаръ	408

За поддържане държавното трикласно училище въ Орѣхово (Рупчоска околия) 12.000

За съдържане на рѣдовнитѣ прѣподаватели и възнаграждение на извънреднитѣ прѣподаватели при висшето училище въ гр. София 120.000

За поддържане духовно училище при Търновската мъжка гимназия 32.000

За поддържане дѣтски училища при държавнитѣ дѣвически гимназии 24.000

За учители въ непрѣдвидени паралелни класове при учебнитѣ завѣдения, за пѣние, гимнастика и пр. 80.000

За пхтни разноски на членовѣтъ въ учителскитѣ събори и врѣменнитѣ курсове, за възнаграждение на прѣподавателитѣ, които ще ги ръководятъ 60.000

За поддържане и възнаграждение на научни комисии при министерството 50.000

в). Специални училища.

Земледѣлческо училище и образцовъ чифликъ въ Садово.

— Заплата на директора и учител.: първостепенни, второстепенни, третостепенни и врѣменни	27.600
1 Учителъ-ветеринарь	3.600
1 Градинарь	3.000
1 Учителъ по практическото земледѣлие и ръководителъ на полскитѣ работи	2.700
1 Майсторъ ковачъ-коларь	1.800
1 Училищенъ лѣкаръ	1.800
1 Магазинеръ	480
1 Писарь	960
1 Готвачъ	480
1 Помощникъ на готвача	360
1 Хлѣбарь	480
1 Помощникъ на хлѣбаря	360
2 Перачки	по 360=720
2 Постоянни слуги	" 360=720
1 Разсилецъ	360

За чифлика.

1 Нощенъ стражарь въ селото за училищнитѣ и чифликитѣ имоти	360
1 Стражарь на полскитѣ имоти	360
1 Работникъ-ковачъ	600
1 " коларь	600

2	Постоянни говедари	по 360=720
1	Постояненъ овчаръ	360
1	Свинарь	300
2	Вардаци на жребцъ тѣ	по 480=960
2	Вардаци на кобилитѣ	„ 480=960

Земледѣлческо училище и образовъ чифликъ край гр. Руссе.

—	Заплата на директора и учител.: първо- степенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	30.960
1	Учитель-ветеринарь	3.600
1	„ градинарь	3.000
1	„ по практическото земледѣлие и ръководителъ на полскитѣ работи	2.700
1	Писарь	900
1	Машинистъ-ковачъ	1.800
1	Майсторъ коларь-столарь	1.500
1	Училищенъ лѣварь	1.800
1	Готвачъ	480
1	Помощникъ-готвача	360
1	Хлѣбарь	480
1	Помощникъ-хлѣбара	360
2	Перачки	по 360=720
2	Постоянни слуги	„ 360=720
1	Разсиленъ	360
1	Магазинеръ	480

За чифлика.

1	Работникъ-ковачъ	600
1	„ коларь	600
1	Полски стражарь	360
2	Горски стражари	по 360 = 720
4	Коняри	„ 300=1.200
3	Говедари	„ 300 = 900
1	Телчаръ	240
2	Овчари	по 300 = 600
1	Свинарь	300
1	Сакаджия	360

Техническо училище въ с. Княжево.

—	Заплата на директора и учител.: първо- степенни, второстепенни, третостепенни и врѣмenni	58.680
1	Ковачъ	2.400
1	Лѣварь	2.400
1	Секретарь-счетоводителъ	1.800
1	Економъ	1.200
1	Училищенъ лѣварь	1.800
1	Фелдшеръ	1.200
1	Готвачъ	480
1	Помощникъ-готвача	360
1	Разсиленъ	360
3	Училищни слуги	по 360=1.080
3	Перачки	„ 360=1.080

За	волнонаемни учители и при третѣ училища	15.000
„	наемъ постоянни работници и за испла- щанне надницитѣ на врѣмenniитѣ ра- ботници при усиленна работа и при третѣ училища	25.000

г). Държавни пенсии.

Пансионъ при Софийската дѣвическа гимназия

1	Надзирателка	1.800
1	Помощница	1.200
—	Економъ и прислуга	4.000

Пансионъ при Търновската дѣвическа гимназия.

1	Надзирателка	1.800
1	Помощница	1.200
—	Економъ и прислуга	3.000

Пансионъ при Ст.-Закорската дѣвическа гимназия.

1	Надзирателка	1.800
—	Економъ и прислуга	2.208

Пансионъ при Пловдивската дѣвическа гимназия.

1	Надзирателка	1.800
1	Помощница	1.200
—	Економъ и прислуга	3.000

Пансионъ при Варненската дѣвическа гимназия.

1	Надзирателка	1.800
—	Економъ и прислуга	2.208

д). Народни библиотеки и музеи.

Народна библиотека въ София.

1	Директоръ	5.400
1	Поддиректоръ	4.200
3	Писари	по 1.200=3.600
—	Дежурни и прислуга	4.860

Народенъ музей въ София.

1	Директоръ	5.400
1	Писарь	1.200
—	Прислуга	1.800

Народна библиотека и музей въ Пловдивъ.

1	Директоръ	4.200
1	Писарь	1.800
—	Дежурни и прислуга	2.880

е). Статистическо бюро.

1	Директоръ	7.200
1	Секретарь	4.200
3	Първостеп. докладчици	по 3.000=9.000
8	Второстеп. докладчици	по 2.700=21.600
8	Третостеп. докладчици	„ 2.400=19.200
1	Литографчикъ	1.200

1 Архиваръ-Регистраторъ	2.400
— Писари	3.600
— Прислуга	1.800

ж). Администрация на „Държавенъ Вѣстникъ“.

1 Редакторъ	3.600
1 Счетоводителъ	2.400
1 Експедиторъ-архиваръ	2.160
1 Коректоръ на обявленията	2.160
1 Коректоръ-техникъ	2.880
1 Регистраторъ	1.800
3 Писари по 1.200=	3.600
3 Разсилни ” 720=	2.160
2 Слжвачи ” 720=	1.440

§ 1-ий е приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Желаетъ ли нѣкой да говори по 1-й § отъ бюджетопроекта по М-ството на Просвѣщението? (Никой не иска думата). Понеже никой не желае да говори, ще се вотира. Който не приема § 1-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

§ 2. За волнонаемъ персоналъ при Статистическото бюро, за обработване материала по извършеното прѣброяване на 1 Януарий 1893 година (врѣмenni) 100.000 лева.

М-ръ Живковъ: Г-да прѣдставители! Въ края на прочетения параграфъ вторий, трѣбва да се приложи и: „и за възнаграждение на прѣброителитѣ въ отстраненитѣ мѣста“. Суммата си остава същата, а само това да се притури, защото има такива отстранени мѣста, гдѣто ва да стане прѣброяването на населението, трѣбва да се пратятъ особенни хора, понеже тамъ не се намиратъ такива, които да могатъ да извършатъ тая работа.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 2-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика и съ прибавката на г-на М-ра, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

Глава II.

Вещественни расходи.

§ 3. За наемъ здания (за централното управление) 14.000 лева, за учебнитѣ завѣдения съ специалнитѣ училища 67.000 лева, за пансионитѣ при дѣвическитѣ гимназии 14.800 лева и за администрацията на „Държавенъ Вѣстникъ“ 2000 лева, (врѣмenni) 97.800.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 3-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

§ 4. За канцелярски разноски, отоплѣние, освѣтлѣние, пощенски такси, печатание вѣдомости, бланки и всѣкакви видъ официални книжа, купуване вѣстници, списания, приржчни книги, разни инструменти, водоосвѣще-

ние, исповѣдъ на ученицитѣ и пр. (за централното управление 12.000 лева, за учебнитѣ завѣдения 40.000 лева, за специалнитѣ училища 2.400 лева (безъ отоплѣние и освѣтлѣние), за пансионитѣ 8.000 лева, за народнитѣ библиотеки и музеи въ София и Пловдивъ 10.000 лева (отъ тая сума послѣднитѣ учреждения ще употрѣбляватъ и за купуване и репарация мобили и обдържане помѣщенията), за статистическото бюро 4.000 лева и за администрацията на „Държавенъ Вѣстникъ“ 1.500 лева). Всичко 77.900 лева.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 4-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

§ 5. За купуване и репарация мобили, обдържане зданията, направа гимнастики, ботанически градини и тѣхното обдържане и за поддържане на сбиркитѣ (за централното управление 2.000 лева, за учебнитѣ завѣдения и специалнитѣ училища 53.500 лева, за дѣвическитѣ пансиони 5.000 лева, за статистическото бюро 900 лева и администрацията на „Държавенъ Вѣстникъ“ 500 лева). Всичко 61.300 лева.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 5-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

§ 6. За поддържане на метеорологическитѣ станции и възнаграждение на наблюдателитѣ 10.000 лева. Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 6-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 7. За командировки по сужебни дѣла 40.000 л.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 7-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 8. За уреждане на педагогически и индустриаленъ музей при Министерството 2.500 л.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 8, тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 9. За направа форменни дрѣхы на разсилнитѣ и слугитѣ (за централното управление 450 лева, за администрацията на „Държавенъ Вѣстникъ“ 270 лева, за народната библиотека въ София 450 лева, за народний музей въ София 180 лева, за статистическото бюро 180 лева, за висшето училище 630 лева, за Софийската мжжка гимназия 540 лева и за Софийската дѣвич. гимназия 180 лева). Всичко 2.880 лева.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 9-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 10. За учебни пособия, книги, вѣстници, разни списания и разноски по тѣхъ, както и за пособия по ржчната работа въ курсоветъ (за учебнитъ заведѣния 150.000 лева и за специалнитъ училища 5.900 лева). Всичко 155.900 лева“.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 10-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 11. За исплащане комиссионни, остатъци и разни други сумми на Българската Народна Банка по прѣводи въ странство 10.000 л.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 11-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„Глава III.

Извънредни разходи по специалнитъ училища.

§ 12. За храна на ученицитъ и слугитъ:

За училището въ Садово.

За 70 души стипендианти и 20 души своекощни ученици по 60 ст. въ день, а за 30 души слуги по 40 ст. въ день — за 365 дни 24.090 лева.

За училището край гр. Руссе.

За 70 души стипендианти и 20 души своекощни ученици по 60 ст. въ день и за 20 слуги по 40 стот. въ день — за 365 дни 23.944 лева.

За училището въ Княжево.

За 60 души стипендианти и 60 души своекощни ученици по 60 ст. въ день и за 9 слуги по 40 ст. въ день, — за 365 дни 27.594 лева. Всичко 75.628 л.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 12-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 13. За отоплѣние и освѣтлѣние на всичкитъ училищни здания и отдѣления, вжгища и други потрѣби за движение на машинитъ 30.000 лева“.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 13-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 14. За разноски на ученицитъ, облѣкло, обувки, поправки, книги, писменни потрѣби, миѣние, чистение, исповѣдь и пр. 40.000 лева“.

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 14-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 15. За поддържане и попълнение на училищнитъ аптеки, за разноски по лѣкувание и прѣвращане въ болницата 1.900 лева“.

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 15-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 16. За разноски по научни ескурзии съ ученицитъ 3.300 лева“.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 16-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 17. За купуване храна на добитъка отъ фермитъ и пазаря, за кование на воловетъ и коньветъ и разноски по отиванието имъ на пазаръ и по други работи 25.000 лева“.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 17-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 18. За купуване, нареждане и поправяние на всѣкаквъ видъ машини, орджия, сѣчива и пр. за тритъ училища; за равни сждове, крини, лопати, вжжя, углавници и тѣхното поправяние; за купуване и поправяние инструменти и за разни дървени и желѣзни материали 18.000 л. постоянни и 12.000 л. врѣмenni, а всичко 30.000 л.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 18 й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 19. За покупка на добиткъ, дървенъ материалъ за дърводѣлското отдѣление въ Княжево, за разни семена, овощни и др. дървета, лозови пржчки, искусствентъ торъ, гоздѣе за правение вино и др. материали за ликьори и искусствени вина 14.000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 19, тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 20. За уреждане изложба на изработенитѣ издѣлия 500 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 20-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„Глава IV.

За стипендии и помощи.

§ 21. За стипендии и пжтни на стипендиантитѣ при държавнитѣ училища 360,000 л.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 21-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 22. За помощи на бѣдни ученици и пжтни пари на поболѣвшитѣ се 10,000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 22-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 23. За стипендии въ висши и специални завѣдения въ странство (стипендии, пжтни, такси за правоучение, такси за испитъ, за печатание тѣзи, екскурзии, снабдяване необходими апарати и пр.) 280.000 л.“

Тази сума въ бюджета бѣше 240.000 л., но прѣдъ видъ на това, че нѣма стипендии по финансалнитѣ науки, комиссията ѝ увеличи на 280.000 л., за да има възможность да се отпустяжтъ такива и по тази наука.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 23-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 24. За помощи на ученици не стипендианти въ странство 70.000 лева“.

Въ проекта тази сума бѣше 60.000, но комиссията ѝ увеличи още съ 10.000 л., прѣдъ видъ на голѣмитѣ нужди, които се явяжтъ въ това отношение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 24-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„§ 25. За снабдяване съ най-нужднитѣ инструменти бѣднитѣ ученици, които свършватъ курса на техническото училище (врѣменни) 7,000 лева“.

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 25-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„Глава V.

Инспекция и поддържане на народнитѣ училища.

„§ 26. За съдържане на училищнитѣ инспектори, писари, прислуга, наемъ помѣщения, канцелярски, мобили, отоплѣние, освѣтлѣние и пр. 275.000 лева“.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 26 й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„§ 27. За заплатитѣ на учителитѣ при народнитѣ обществени училища, споредъ членове 182 и 183 отъ закона за Народното Просвѣщение 3.600.000 лева“.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 27-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„Глава VI.

Помощи на общински училища.

§ 28. За снабдяване общински училища съ учебни пособия (врѣменни) 180.000 лева“.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 28 й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„§ 29. За направа общински училищни здания (врѣменни). 800.000 лева“.

М-ръ Живковъ: Г-да прѣдставители! М-рскиятъ съвѣтъ въ вчерашното си засѣдание, въ което имаше да разисква какви спестявания могатъ да станжтъ въ бюджета на различнитѣ министерства намѣри, че параграфъ 29, отъ бюджета на моегo М-рство може да се измѣни, като се намали цифрата 800,000 на 500.000 лева. Сега азъ съмъ се съгласилъ вече съ М-рскиятъ съвѣтъ, именно по тази причина, за да може всѣко М-рство да спести по нѣщо и така да уравни своя бюджетъ. За това мислж, че ако и вий приемете да стане това намаление, ще стане добрѣ.

Хр. Топузановъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Министрътъ на Просвѣщението въ параграфъ 29-й отъ своя бюджетопроектъ е прѣдвиделъ за направа на общински училищни здания една сума отъ 800.000 лева. За да прѣдвиди такава сума въ бюджета, разбира се, че г-нъ М-рътъ е билъ принуденъ отъ нуждата, която се е указала минжлата година, т. е. че нѣкои отъ общинитѣ не могатъ да си направжтъ училищни здания, безъ помощъ отъ страна на правителството. Бюджетарната комиссия, която е разглеждала тоя бюджетъ, тоже е оставила тоя параграфъ безъ измѣнение, за да може да се израсходватъ

за тая цѣль 800.000 лева. Сега, обаче г-нъ М-рътъ обяснява, че м-рският съвѣтъ, като иска да направи икономия отъ бюджетитѣ по разнитѣ М-рства, намѣрилъ, че именно тукъ, по тоя параграфъ, могло да се направи икономия, и за това сега се иска да остане тая сума 500.000 лева, колкото е била и миналата година. Всичко това е добро, но защото нуждитѣ въ това отношение сж голѣми и защото безъ помощъ отъ страна на правителството никоя община не може да си направи училищно здание, за това мислж, че именно тукъ ний нетрѣбва да се скжпимъ. Наистина правителството съ това показва, че се ржководи отъ желанието да направи икономия, но азъ мислж, че не отъ тоя параграфъ може да се направи тя. Икономия ний можемъ да направимъ отъ други мѣста и отъ тамъ да ж търсимъ, а не отъ тоя параграфъ, чрѣзъ който ний възврщаме на населението една малка частъ отъ тѣгобитѣ и данъцитѣ, които дава на държавата. Ето защо азъ съмъ на мнѣние да се приеме параграфъ 29 ѡ съ 800.000 лева, а не да се намалява.

Д. Кознички: Отказвамъ се.

М-ръ Живковъ: Г-да прѣдставители! Ако М-рският Съвѣтъ е намѣрилъ, че 300,000 лева икономия може да се направи по бюджета на М-рството на Просвѣщението, а именно по параграфъ 29-ѡ, то е за туй, защото на никое друго мѣсто по бюджета на М-рството на Просвѣщението не може да стане икономия. Не можемъ да намалимъ числото на учителитѣ, защото, ако намалимъ учителитѣ съ десетъ души, ще рѣче да махнемъ 500 ученика. Не можемъ да намалимъ и заплатитѣ на учителитѣ. 3.600,000 лева сж прѣдвидени въ 27-ѡ параграфъ за заплатитѣ на учителитѣ при народнитѣ общественни училища, но и тѣ не могатъ да се намалжтъ, защото споредъ законътъ трѣбва да сж толкова. 4.000 или 4,500 души учители сж раздѣлени на степени споредъ закона и заплатата имъ излиза толкова, а не по-малко. Отъ заплатитѣ на държавнитѣ учители пакъ не може да се направи никаква икономия, защото вий ги знаете какви сж. Единственнй параграфъ, по който може да се направи икономия е § 29-ѡ, и за това отъ него искаме да стане тя. Това което каза г-нъ Топузановъ е истина, но не може отъ единъ пакъ да се посрѣщнатъ нуждитѣ на общинитѣ. Сега още има да се правжтъ около хиляда училищни здания, и ако рѣчемъ да прѣдвидимъ помощъ за всичкитѣ, тогава трѣбва да прѣдвидимъ около десетина милиона лева. Но понеже това не може да стане, то ний прѣдвиждаме и отпускаме по малко, споредъ силитѣ на държавата, та въ продължение на 8 или 10 години да може да се помогне на всичкитѣ общини, които иматъ нужда въ това отношение. Сега, то е ваша работа и можете да отпуснете колкото щете. Азъ се радвамъ като ви виждамъ готови да отпуснете повече отъ колкото искамъ, но работата е, че вий трѣбва да гледате да се отпусчатъ толкова помощи на населението колкото могатъ да се намѣржтъ. Вий можете да отпуснете и 1 1/2 милионъ за тая цѣль, но да видимъ да ли азъ ще можъ да ги дамъ всичкитѣ, защото тия помощи се отпусчатъ съ съгласието на М-рския Съ-

вѣтъ. Сега, ако вий отпуснете 800.000 лева, когато дойде време да се отпусчатъ тия помощи, може би М-рският Съвѣтъ да ми отпусне само 300,000 лева и азъ толкова ще раздамъ, а не повече. Ето защо, азъ мислж, че по-добрѣ ще стане, ако по тоя параграфъ ми отпуснете само 500.000 лева за да можъ да ги изхаржъ всичкитѣ.

Хр. Топузановъ: Г-да прѣдставители! Ний сме ступани на хазната и ний можемъ да разрѣшаваме кредити или да прѣдвиждаме сумми, които трѣбва да се израсходватъ. Г-нъ М-рътъ сега обяснява отъ какво се е ржководилъ Министерският Съвѣтъ, като е искалъ да направи тая икономия; но ако тая икономия отъ 300.000 лева се направи отъ Народното Просвѣщение, по-добрѣ да не е. Отъ Народното Просвѣщение нѣма нужда да се прави икономия, защото всички знаете колко е голѣма необходимостта за училищни здания по селата, и колко сумми трѣбва да се расходватъ за учители и училища. Ако мислите, че съ тѣзи триста хиляди лева, ще може да се увеличи бюджета ни, тогива не сте прави. За туй азъ намирамъ, че по-обобрѣ ще стане, да оставимъ въ тоя параграфъ суммата 800.000 лева и отъ друго мѣсто да търсимъ да направимъ икономия, а не отъ тукъ.

Прѣдсѣд.: Понеже никой другъ не иска думата, ще се вотира параграфъ 29-ѡ тѣй, както иска г-нъ министрътъ, — съ 500 000 лева. Който го не приема да си вдигне ржката. (Болиниство). Значи, остава съ 800.000 лева. Г-нъ М-рътъ каза, че нѣма нищо противъ това.

Доклад.: (Чете):

„§ 30. За поддръжане Пловдивското спротониталище (врѣменни) 20.000 лева.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 30-ѡ тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„§ 31. За поддръжане мюсюманскитѣ училища 100.000 лева.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 31-ѡ тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„Глава VII.

„§ 32. За книжовни прѣдприятия и научни издирвания (за издирване, откупуване и напечатване материяли по живота, историята и земята на българитѣ; за издаване списания и разни съчинения, за възнаграждение автори, редактори или прѣводачи за тѣхлитѣ литературни трудове или за откупуване на издадени отъ тѣхъ книги и списания, за възнаграждение на рецензиране) 120.000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 32-ѡ тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„§ 33. За купуване и подвързване книги (за народната библиотека в София 20.000 лева и за народната библиотека и музей в Пловдив 10000 л.) — 30.000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 33-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 34. За събиране и откупуване древности и равноси по прѣнасянието имъ (за народната библиотека в София 5.000 лева, за народний музей в София 15.000 л. и за народната библиотека и музей в Пловдивъ 3.000 лева). Всичко 23.000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 34, тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„Глава VIII.

Расходи по статистиката и „Държавенъ Вѣстникъ“.

§ 35. За печатание изданията на бюрото и разни формуляри 45.000 л. и врѣмenni 50.000 = 95.000 л.“

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 35 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 36. За печатание на „Държавенъ Вѣстникъ“ 85.000 лева“.

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 36 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 37. За пощенски равноси по испращанieto на „Държавенъ Вѣстникъ“ задъ граница 800 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 37 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„Глава IX.

За пенсии и помощи.

§ 38. За пенсии на учители, съгласно закона 180.000 лева“.

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 38 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 39. За помощи на прѣстарѣли учители и за нещастни учителски семейства 10.000 л.“

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 39 тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад. (Чете):

„§ 40. За поддръжане български театъръ в столицата (врѣмenni) 20.000 лева“.

Както виждате, тази сума е била 40.000 лева в бюджета, но комиссията ѝ намали на 20.000 лева.

Ив. Цвѣтковъ: Г-да Прѣдставители! Както виждате, в параграфъ 40 ѝ отъ бюджета на М-рството на Просвѣщението е била прѣдвидена една сума отъ 40.000 лева за поддръжане български театъръ в столицата; но комиссията, по съображения намъ не извѣстни, е намалила тази сума на 20.000 лева. Азъ бихъ желалъ да чуж възраженията на комиссията по това намаление и тогавъ щѣхъ да се съгласяжъ съ нея, но защото г-нъ докладчика не каза нищо за това намаление, за това ще кажъ нѣколко думи.

Както се интересуваме г-да за поддръжанieto на нашитѣ училища, не по-малко трѣбва да се грижимъ и за нашиятъ народенъ театъръ, защото театърътъ не е друго нѣщо, освѣнъ едно училище, в което човѣкъ вижда прѣминялото нагледно, и на мѣсто да чете разни книги съ години, той като присѣтствува в театърътъ, когато се прѣдставлява извѣстна пиеса, ще си състави най-добро понятие за една миншла епоха и въобще за прѣминялия животъ на другитѣ народи, или пъкъ за нашиятъ народъ. В другитѣ мѣста, г-да прѣдставители, хората гледатъ съ много голѣмо уважение на тия театрални завѣдения и въ старанието си да имъ помогнатъ, отпущатъ имъ такива огромни сумми, щото театритѣ сж се подобрили въ всеко отношение и така хората виждатъ полза отъ тѣхъ. Сега, макаръ, че у насъ нѣма такова театрално здание, което напълно да отговаря на пѣльта, но за да можемъ единъ день да имаме и ний такова нѣщо, трѣбва да се стремимъ колкото се може повече да поддръжаме това, което сега имаме, и така да дадемъ възможность на нашия народъ, поне отъ части, да вижда както прѣминялия животъ на другитѣ народи, така и на нашия народъ. За туй, ще моля г-да прѣдставителитѣ да се съгласятъ да остане суммата въ тоя параграфъ 40.000 лева, каквато е била прѣдвидена в бюджето-проекта, прѣдставенъ отъ Г-на М-ра. Това ний трѣбва да направимъ толкова повече, че театритѣ у насъ не се посѣщаватъ отъ много хора, понеже обикновенно входнитѣ билети биватъ много скъпи и по тази причина биватъ недостъпни за ония, които искатъ да отидатъ да видятъ нѣщо. Съ отпущанieto на по голѣма сума, като помощъ за театра, азъ вѣрвамъ, че тая недостъпность именно ще се уравни, и тогава театърътъ ще стане достъпенъ и за сиромаха, който ще може да бжде въ състояние да отиде и види нагледно миншлото и да си състави пълно понятие по него и за бжджето.

Ив. Стойновъ: Г-да Прѣдставители! Не е чудно, когато нѣкой отъ насъ отиде въ Европа и сетнѣ като се върне да ни казва какъ могатъ да се поддръжатъ такива

гражданни трупи, да получават такива сумми, за да може да живее тъй раскошно единъ актьоръ или една актриса. Не трѣбва да е чудно за насъ, защото у хората това нѣщо е развито съ време и, както каза прѣдговорившиятъ, театрътъ е едно училище за обществото, за този, който не е ималъ време да отиде въ училище да научи нѣщо отъ минжлото. Туй е училище за този, който не знае да чете, както и за оная, който знае да чете, защото тамъ именно той ще може да види съдбата на народитѣ, както и минжлото имъ и да земе примѣръ за живота на човѣцитѣ и оная на царствата.

Азъ ще ви кажъ сега, че прѣди да дойде истинската трупа отъ Пловдивъ, къдѣто бѣше отишла да дава прѣдставления по случай на изложението, тукъ имаше двѣ други трупи подъ название „Паисий“ и „Софроний“, и тия трупи тъй злѣ и нещастно си показаха искусството, щото мнозина отъ г-да прѣдставителитѣ, които бѣха ходили да ги гледатъ, казваха: за туй ли даваме толкова пари! Но азъ ви казвамъ, че не на тѣзи трупи се даватъ тия пари, а на оная, която прѣдставляваше въ Пловдивъ, и която сега прѣдставлява тукъ. Вий знаете, че когато се върна субсидираната отъ васъ трупа тя показа, че е работила, че може да работи и че иска да продължава да съществува.

Ето защо азъ вѣрвамъ, че у мнозина отъ васъ има желание да искате нейното съществуване, а не растуриението ѝ. Вий знаете колко много и тежки разноски сж потрѣбни за едно прѣдставление. За да може да даде трупата едно прѣдставление една вечеръ, прѣди всичко тя трѣбва да плати 150 лева кирия за зданието, патентъ, гербови марки за обявленията и пр., а пъкъ когато сѣднатъ да си прѣгледатъ сметката, ще видите, че ѝ се паднало чиста печалба 20 лева. Такава бива обикновенно печалбата на трупата, която не може да даде повече отъ едно-двѣ прѣдставления въ недѣлята. Сега, ако оставимъ тия хора тъй, понеже не ще има съ какво да живѣятъ, то тѣ ще се растуриятъ и ще отидатъ да си намѣрятъ друга работа и така ще иматъ друга по-добра кариера отъ тая, отъ която не могатъ да се прѣхранватъ. Ето защо азъ намирамъ, че М-рството на Просвѣщението е било въ правото си, когато е прѣдвидѣло въ бюджетопроекта си 40.000 лева за тая цѣль, и за това ний, трѣбва да се съгласимъ съ него и да приемемъ да остане същата цифра, а не тая, която комиссията прѣдлага. Най-сѣтнѣ, ще ви кажъ и това, г-да прѣдставители, че вий бѣхте съжитѣ минжлата година, които се застъпихте за тая трупа и отъ 20.000 лева, колкото бѣха прѣдвидѣни въ бюджета, вий ги увеличихте на 40.000 лева, сума каквато и сега ви се прѣдлага да отпустнете.

Азъ мисля, че комиссията нѣма основание сега да намалява тая сума на 20.000 лева; но ако е работата за икономия, тогава позволете ми да кажъ — и това не е скръшно за никого — че ний раздадохме толкова много пенсия и помощи, щото ако поискаме да направимъ икономия отъ помощта на тия нещастници, тогава ще бѣде много не логично.

Заради туй, като се присѣдинявамъ къмъ мнѣнието на прѣдговорившия г-нъ Цвѣтковъ, ще помоля и азъ г-на докладчика и Г-на М-ра да се съгласятъ да остане суммата 40.000 лева въ тоя параграфъ; толкова повече, че до колкото знаа, по тоя въпросъ болшинството на комиссията е било да останатъ 40.000 лева, а пъкъ сега, незнамъ какъ се докладва за 20.000 лева. Това чувахъ да говорятъ мнозина отъ комиссаритѣ. Най-сѣтнѣ, азъ мисля, че трѣбва да се съгласимъ на това, защото на всички ви е известно, че тази трупа обикаля цѣла България и съ особена радостъ се посрѣща въ всеки градъ, гдѣто отива да дава прѣдставления. За туй азъ съмъ на мнѣние да се приеме прѣдложението на Г-на М-ра, а не онова на комиссията.

Доклад. Азъ нѣмамъ нищо противъ, ако се приеме да остане суммата въ тоя параграфъ 40,000 лева, но заявявамъ, че рѣшението на комиссията е да се намали тя на 20,000 лева.

Дим. Кознички: Г-да прѣдставители! Уважаемитѣ оратори г-да Цвѣтковъ и Стойновъ, види се, отъ добра идея, станаха да подкрѣпятъ вписаната сума въ бюджетопроекта на г-на М-ра. Не сж истински думитѣ на г-на Стойнова, който каза, че болшинството отъ членоветѣ на бюджетарната комиссия били за суммата 40,000 лева. Това го казвамъ за освѣтлѣние, понеже и азъ бѣхъ членъ въ тая комиссия и знаа много добръ, че нѣма такава нѣщо.

Сега е първий пътъ въ нашата камара гдѣто виждаме да става единъ М-ръ да иска намалението на една сума, въ известенъ параграфъ отъ бюджета. Това показва, че г-нъ М-рътъ доста добръ си прави смѣтката, за да може да уравни дефицита въ своя бюджетъ. Голѣма честь и слава ще бѣде за Българскій народъ до когато ще има такива министри, които отъ по-напрѣдъ правятъ смѣтка, за да не доде единъ день, когато ще бѣде кжсно, да фалираме.

Думата е сега за 40-й параграфъ, гдѣто се прѣд-вижда помощъ за поддръжане на столичния театръ. Казватъ г-да прѣдговорившитѣ, че театрътъ билъ единъ видъ училище и като взематъ актъ отъ рѣшението, което се взема прѣди 5 минути за увеличение суммата отъ 500 на 800,000 лева за направа на общински училищни здания, искатъ щото и въ тоя случай да гледаме съ същото око; но азъ правя тука една голѣма разлика. Народнитѣ и държавни училища, сж училища, отъ които се има много голѣма нужда, а пъкъ театрътъ е училище луксозно и въ него ще отиватъ хора, които иматъ възможность, които иматъ известно образование и които искатъ да се наслаждаватъ отъ театрътъ. Азъ не искамъ да осждамъ тия г-да, които сж въ това, така да го нарѣкж, учреждение, нито пъкъ искамъ да упрѣквамъ и укорявамъ тия, които искатъ увеличението на тая помощъ, защото азъ съмъ първиятъ, който бихъ желалъ да отпуснемъ и 500,000 лева, за да можемъ да видимъ единъ день и нашия театръ уреденъ както и въ другитѣ държави; но като сѣднемъ да си направимъ смѣтница и видимъ на края, че има една голѣма цифра дефицитъ, тогава нѣма да се съгласж.

Г-дата Цвѣтковъ и Стойновъ казаха, че минжлата година ний сами сме се били застъпили и сме увеличили тая помощъ, но азъ ще имъ кажж, че ако миналата година сме направили една погрѣшка, то тая година трѣбва да си ѝ поправиме. Нѣма нужда да сѣдимъ тукъ да се убѣждаваме, и да казваме, че туй било полѣзно, а онуй неполѣзно. Почти всѣки день сме навикнали да казваме, че въ Европа туй било станало и онуй било станало, а пъкъ никой не излива да каже, че въ Европа хората си простиратъ краката до тамъ, до гдѣто имъ стигатъ. Такова нѣщо никой не казва. Ето защо азъ намирамъ, че съ направената икономия отъ 20,000 лева, комиссията не е направила грѣшка, и за това трѣбва да приемемъ прѣдложението ѝ. Тукъ нѣма да се вижда толкова необходима нужда, т. е. че ще купатъ интереситъ на театрътъ, ако се остави тая година помощта по-малка, и за това вѣрвамъ, че вий нѣма да обърнете внимание на исканията на г-да Цвѣтковъ и Стойновъ, ако и да говорятъ отъ добро желание за нашия театръ.

Колкото пъкъ за думитъ на г-на Стойнова, че сме биле отпуснжли доста голѣми сумми за пенсии, ще кажж, че ако сме направили това, то сме го направили, защото хората, на които сме ги отпуснжли, сж ги заслужили. По тѣзи причини, азъ моляж почитаемото Нар. Събрание да не се съгласява съ мнѣнието на г-да Цвѣткова и Стойнова. (Гласове: Прието. Исчерпанъ е въпроса).

К. Пасковъ: Г-да прѣдставители! Азъ ще бждж много кратъкъ. Мене ми се струва, че разрѣшението на тоя въпросъ е много лесно. Най-напрѣдъ трѣбва да видимъ да ли държавата има нужда отъ театръ или не. Тоя въпросъ може да се обясни много лесно и то за това, защото виждаме въ бюджета на г-на М-ра, че е прѣдвидено такава нѣщо. Сега вторий въпросъ, който може да се възбуди въ тоя случай е: да ли може да се поддържа тая трупа безъ субсидия или не? Струва ми се, че и тоя въпросъ може лесно да се разрѣши. Ний знаемъ какви сж градоветъ въ Европа и колко сж тѣ многолюдни, и тамъ се пакъ отпусчатъ субсидии на театралнитъ трупи, а колко повече това трѣбва да стане у насъ, когато знаемъ, че нашитъ градове, и то голѣмитъ, иматъ по 10—20 хиляди души жители. Заради туй, да може да сжществува и у насъ една такава трупа, не ще съмнѣние, че трѣбва да се отпусне една субсидия и то такава, каквато е прѣдвидѣлъ г-нъ М-рътъ въ бюджета и която е толкова скромна, щото и дума даже не трѣбва да става за нея. Нѣкои отъ г-да прѣдставителитъ говориха противъ това, а именно г-нъ Кознички, който каза, че нетрѣбвало да се отпуска толкова голѣма субсидия, та на него именно ще отговоря. Струва ми се, че и ний сме отъ защитницитъ на хааната както и г-нъ Кознички и че и ний така сжщо не искаме да се прахосватъ паритъ на вѣтъртъ, но когато виждаме, че нѣкадѣ трѣбва да се похарчатъ пари, трѣбва да се съгласимъ, защото както казахъ и по напрѣдъ, ако не се чувствуваше нужда отъ такава нѣщо, то и правителството нещеше да прѣдвиджа никаква сума въ бюджета. Азъ ще отида пона-

таткъ. Понеже тази трупа се нарича като държавна ѝ понеже всѣка година се отпуска субсидия, то излива, че тѣзи хора сж напустнжли своитъ занятия и така тѣ не могатъ да захванатъ друга работа, когато, ако бѣха освободени отъ това задължение, тѣ можахж да станатъ или чиновници или търговци и тѣй да се прѣхранватъ. Такова е тѣхното положение и сега азъ негома да разбера защо се скжнимъ и не искаме да ги възнаградимъ, когато всѣки знае какво печелятъ. Освѣнъ това, вий знаете колко посетители иматъ театритъ и отъ това само можете да си обясните колко печелятъ тѣ. Когато дойде лѣтний сезонъ, трупата отива изъ провинцията да прѣдставява и тогива вий тоже знаете колко печели тя. Прѣдъ видъ на това, азъ бихъ казалъ даже, че по-добрѣ ще направимъ ако ги признаемъ като чиновници, та и тѣ да могатъ да се ползватъ отъ пенсия, споредъ закона за пенсиитъ на чиновницитъ. (Тропане). Вий знаете какъ сж принудени тѣ да стоятъ почти по цѣла нощъ на студентата сцена и колко лесно могатъ да се простудятъ. За това азъ ще моляж Нар. Събрание да приеме суммата прѣдвидена отъ г-на М-ра въ тоя параграфъ, като сжщеврѣменно се помоли г-нъ М-рътъ да постави единъ по-добъръ надзоръ надъ тая трупа, за да може по тоя начинъ да се отстранятъ и най-малкитъ нередовности, които би се съгледали въ нея. Това трѣбва да стане, за да могатъ да се прѣмахнатъ онии лоши страни, за които чуввамъ отъ нѣкои г-да, че сжществуваха. — Това е моето мнѣние и моляж Нар. Събрание да го приеме.

А. Башевъ: Г-да прѣдставители! Азъ поискахъ думата, за да поддържа г-на Цвѣткова и тѣзи, които сж за приеманieto цифрата 40,000 лева и да кажж нѣколко думи като възражение на г-на Кознички.

Първо и първо ний знаемъ, че драматическата форма на изражение на една мисль, на похвалявание на едно добро качество или доблестъ, или пъкъ за подсмивание на нѣкой порокъ, е прието отъ мислителитъ за най-удобна, за да могатъ да видатъ хората нагледно какъ една доблестъ трѣбва да се възхвалява, или пъкъ единъ порокъ да се подиграе. За тази мисль, исказана отъ авторитъ, трѣбва да се намѣратъ лица, които да могатъ да я прѣдставятъ. Ний виждаме какъ хората се надпрѣварватъ да постигнатъ оная мисль, която авторитъ сж изказали, и за това ще бжде голѣма грѣшка отъ наша страна, ако отидемъ противъ това стрѣмление на образования свѣтъ.

Г-нъ Кознички казва, че театрътъ било луксозно нѣщо и че за това на него не трѣбвало да се гледа съ добро око. За да се каже такава нѣщо, мене ми се чини, че прѣди всичко трѣбва да се разбира значението на театрътъ, а че сетне да говоримъ тѣй. Азъ нѣма да се впусна сега да говоржж за значението на театрътъ а ще кажж само, че ако нашиятъ театръ може да принесе нѣкоя полза за обществото, то тя ще бжде именно такава, каквато сж принесли и извѣстнитъ килии едно врѣме. Ако нѣмахме килии въ минжлото врѣме, които килии се намирахж исклучително въ тъмнитъ стая на манастиритъ и метохитъ, и въ които се четеше на пергаменти;

ако нѣмаше казвамъ килии особено за нашия народъ, у когото грамотността не бѣше още развита, то нѣмаше да имаме тия училища, които днесъ имаме, нито пъкъ щѣхме да можемъ сега да виждаме тѣхната основа.

Ето защо, азъ намирамъ че театрътъ се явява като една необходимостъ, като едно училище за възр: стнитѣ, а още повече за единъ народъ като нашиятъ. Ний сами виждаме какъ и малкитѣ провинциялни градове, у насъ, се стрѣмжтъ да даватъ театрални прѣдставления. Азъ питамъ: отъ луксъ ли става това? — Не. Тамъ се събиратъ любители на театралното искусство и се мжжтъ по 10—15 дена, догдѣ научжтъ ролитѣ си, правжтъ репетиции и незнамъ какво още, и въобще работжтъ не за друго, а само да принесжтъ полза на обществото. Като е така, не ще съмнѣние, че театралната труппа въ столицата, трѣбва да стои на по-добра почва; защото, ако оставимъ само на любителски труппи да даватъ прѣдставления, и, ако се надѣваме само на помощта отъ хората, които ще посѣщаватъ прѣдставленията, тогава тѣ не ще можжтъ да се поддържатъ и цѣльта нѣма да бжде постигната.

Казаха нѣкои, че суммата 20,000 лева не е достатъчна за поддържанieto на столичната труппа; дѣйстви-телно това е тѣй и ето защо. Тази помощъ не се иска само за заплата на актьоритѣ, а се иска повечето за дрѣхи, декорации и т. н., за каквито работи асж и отива по-голѣмата частъ отъ тая сумма. Прѣди всичко 20,000 лева трѣбва да се изхарчжтъ само за декорации и дрѣхи; защото, за да може да се прѣдстави извѣстна епоха, трѣбватъ столове, дрѣхи, украшения и много други още. Ако съ днешнитѣ дрѣхи, напр. се прѣдстави епохата отъ 14 й вѣкъ, ще бжде много смѣшно. Сжщо смѣшно ще бжде, ако прѣдставимъ и франкузитѣ съ наши дрѣхи. Слѣдователно, щомъ това е така, то трѣбва да се съгласимъ да дадемъ по-голѣма помощъ на тия хора, за да можжтъ да вършжтъ работата си по успѣшно. Въ една труппа актьоритѣ обикновенно биватъ 15—20 души, а не по-малко, защото за всѣка роля трѣбва по едно лице. Биватъ наистина случаи, когато едно и сжщото лице играе двѣ роли въ една пиеса; но тогава пъкъ прѣд-ставлението не може да има успѣхъ, и въ слѣдствие на това труппата, ако и да желае, не може да даде повече отъ едно двѣ прѣдставления въ мѣсеца.

Прѣдъ видъ на туй, азъ виждамъ, че интереситѣ на обществото ще куцатъ, ако на тази труппа не се даде възможностъ да напрѣдва и да привлича повече сили, които се считатъ за способни въ актьорското искусство, и желажтъ да се усвѣршенствуватъ. Ако ги оставимъ така, то тѣ ще напуснжтъ единъ день актьорството и ще станатъ чиновници, било по администрацията, било по финанситѣ и пр. За това щомъ виждаме тия хора, че сж се рѣшили да се посвѣтжтъ на това искусство, то трѣбва да ги насърдимъ. Прѣдъ видъ на туй, азъ мислж, че трѣбва да се приеме прѣдложението на г-на Цвѣткова, което е да остане суммата 40,000 лева, както е прѣд-видена въ бюджетопроекта.

Колкото до въпроса: да ли комиссията се е про-изнесла да остане тая сумма 20,000 лева или не, при всичко, че г-нъ Кознички съ авторитетъ излѣзе та каза, че тѣй била рѣшила комиссията, т. е. да останжтъ 20,000 лева, — азъ като членъ отъ тая комиссия, ще кажж, че въпросътъ останж негласуванъ; така щото, никакво рѣшение не е взимано по тая сумма. Наистина, г-нъ М-рътъ каза тогава, че както рѣши комиссията и той ще бжде съгласенъ, обаче рѣшенията на комиссията не можжтъ да обвързватъ Събранието, защото то е свободно да ги одобрява или не. Събранието може да намали из-вѣстна сумма, но може и да я увеличи — то е въ пра-вото си да рѣши както ще. Вънъ отъ това, ако Събра-нието отпусне 40,000 лева за тая цѣль, то не ще рѣче, че съ това се обвързватъ ржцѣтѣ на г-на М-ра, за да неможе да направи икономия. Ако г-нъ М-рътъ види, че труппата заслужва повече и че хората, които я състав-ляватъ, се стрѣмжтъ да подобрижтъ театралното искусство у насъ, то той ще отпусне колкото види за потрѣбно; ако ли пъкъ труппата не отива добрѣ, или пъкъ се рас-тури, то той може да не даде нищо. Прѣдъ видъ на това, азъ мислж, че не трѣбва да се противимъ, а да се съ-гласимъ да остане суммата въ тоя параграфъ 40,000 л., каквато е прѣдвидена въ бюджетопроекта.

М-ръ Живковъ: Г-да прѣдставители! Азъ нѣма да говорж нито за, нито противъ театрътъ. Ималъ съмъ честта въ по-първитѣ сессии на Нар. Събрание да из-кажж своето миѣние относително театрътъ у насъ, та за това сега едва ли би си имало мѣстото да повтарямъ. Само едно нѣщо ще заблѣжжж, че всѣкога бюджета на М-рството на Народното Просвѣщение е минавалъ много лѣгко. Нар. Събрание е правило тази честь на моето М-рство, че е вотирало суммитѣ, прѣдвидени въ бюджета тѣй както сж били прѣдставяни; а пъкъ по нѣкога е во-тирало и по-голѣми сумми отъ колкото М-рството е ис-кало. Помнж даже, че въ първата сессия, цѣлий бюджетъ на моето М-рство се прокара за единъ часъ; а когато е дохождалъ редътъ на параграфа, въ който се прѣд-вижда помощъ за театрътъ, ставали сж разисквания по 2—3 часа и пакъ не се е свършвало, а е оставало да се разиска и на другиятъ день, защото е имало много души, които сж били за театра, други противъ. Сега, за да не се случи пакъ подобно нѣщо, азъ ще ви молж да оставите на страна това намаление, защото може да се укаже по-голѣма пужда. А като отпуснете 40,000 лева, както каза и г-нъ Башевъ, ако не стане нужда, нѣма да се изхарчатъ. Тази година вий бѣхте отпуснжли 40,000 лева, но се похарчихж само 30,000; слѣдователно, и сега ще направимъ това, което нуждитѣ ще ни покажатъ. Ето защо, за да не се укаже малка тая помощъ, ще ви молж да приемете суммата 40,000 лева, каквато е прѣдвидена въ бюджета.

Прѣдсѣд.: Има записани още 7 души, които ис-катъ да говоржтъ . . . (Гласове: Исчерпанъ е въпро-сътъ). Желаетъ ли Нар. Събрание да се говори още? (Гла-сове: Не желаетъ).

Който желае да се говори още по тоя въпросъ, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Нѣма да се говори.

Ще се вотира. Който не приема § 40, както е въ бюджетопроекта, съ 40.000 лева, да си вдигне ржката. (Болшинство). Болшинство. Значи, суммата 40.000 лева не се приема.

Ще се вотира прѣдложението на комиссията, което е щото суммата въ § 40 да се намали на 20,000 лева. Който не приема, щото суммата въ § 40 да остане 20.000 лева, да си вдигне ржката. (Меншинство). Значи, суммата въ § 40 остава 20.000 лева.

Доклад.: (Чете):

„Глава X.

Разни расходи.

§. 41 За поддържане своекощни ученички въ пансионитѣ при дѣвическитѣ гимназии 62.000 лева“.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 41-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„§ 42. За исплащане стари дългове*) (врѣменни) 27.701 лева“.

Приетъ отъ комиссията безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 42-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„§ 43. За построяване училищни здания въ пограничнитѣ и смѣсенитѣ окръжия (врѣменни) 200.000 лева“.

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 43-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

*) Прѣдвидената сумма за стари дългове ще се употреби:	
1) За дълговетѣ на Пловдивския дѣвически пансионъ отъ 1885 год на тогавашната економка Ефросина Иванова	2.741-17
2) За печатани книжа въ Държавната Печатница за Сливонската мъжка гимназия прѣвъ 1890 година	19-25
3) За доставената вода въ Софийската мъжка гимназия прѣвъ 1890 година	190—
4) За абонаментъ на „Дър. Вѣстникъ“ за 1889 и 1890 год. за доставенитѣ двѣ течения отъ вѣстника въ Рус. гимназия	36—
5) За разни расходи по издържанieto на своекощнитѣ ученички въ Пловдивския пансионъ прѣвъ 1890 година	1.300 —
6) За възнаграждение на Тр. Трифоковъ за обнародванитѣ въ III кв. (1890 г.) на „сборника за народнитѣ умотворения“ народни умотворения	26.25
7) Разноски на Българската Народна Банка за прѣвоздане сумми въ странство	27-95
8) За доставени въ министерството книги прѣвъ 1890 г. отъ фирмата Beck'schen K. K. Hof & Alfred Hölder въ Виена	478-68
9) Сжщо на фирмата Gerold & Co въ Виена	60-20
10) Сжщо на фирмата Brockhaus въ Липсика	532—
11) За доставени прѣвъ 1890 год. отъ A. Pichler's Witwe & Sohn въ Виена учебни пособия за държавнитѣ бакаанти	1780—
12) За възнаграждение на священникитѣ, имамитѣ и хахамитѣ, които сж водили метрическитѣ книги прѣвъ 1890 година	10.000—
13) За разни книжа на „Държавенъ Вѣстникъ“, печатани прѣвъ 1890 година въ Държавната Печатница	625-50
14) За разни книжа на Държавната Печатница, печатани прѣвъ 1889 и 1890 година за Статистическото бюро	9.884—
Всичко	27.701—

Доклад.: (Чете):

„§ 44. За непрѣдвидени расходи (врѣменни) 5.000 л.“
Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 44 й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„Глава XI.

§ 45. За исплащане направенитѣ прѣвъ 1891 г. расходи, които по недостатъкъ на кредитъ сж останжли неисплатени*) (врѣменни) 30.506 лева“.

Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 45-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„§ 46. Запазенъ фондъ (2% отъ общата сумма)“.
Приетъ безъ измѣнение.

Прѣдсѣд.: Ще се гласува. Който не приема § 46-й тѣй, както се прочете отъ г-на докладчика, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Доклад.: (Чете):

„§ 47. За разноски отъ сключени бюджети непрѣдвидено нищо и не се предвиждатъ кредититѣ, които сж били прѣдвидени въ бюджета за 1892 год. по § § 27, 29, 31, 37, 38 и 49 на сумма 480.000 лева“.

Съ това се свършва бюджето-проекта на Министерството на Просвѣщенieto.

М-ръ Геор. Живковъ: Г-да прѣдставители! Почтжпили сж рапорти отъ директоритѣ на нѣкои държавни училища — и то много кжсно, именно вчера, които рапорти се коснуватъ до бюджета. Отъ тѣхъ се вижда, че прислугата въ дѣвическитѣ гимназии въ Варна и Стара-Загора е недостатъчна, понеже се увеличило числото на ученикитѣ, та за това въ двѣтѣ тия гимназии е потребно да се прѣдвиди по 600 лева повече за прислуга. Сж щото такова заявление има и отъ директора на Търновската дѣвическа гимназия и отъ директоритѣ на Кюстен-

*) Неисплатенитѣ прѣвъ 1891 година расходи сж:	
1) За командировки по служебни дѣла	304.50
2) За писмени и разни канцеларски потребности на м-рството	1.497.96
3) За писмени и разни канцеларски потребности на учебнитѣ завѣдения	6.970.42
4) За отопление и освѣтление на зданията и отдѣленията при земледѣлческитѣ и запаячийскитѣ училища	2.069.41
5) За облѣкло, обща, поправки, книги, писмени потребности и пр., на ученицитѣ отъ сжщитѣ училища	2.414.17
6) За поддържане и попълнение на учебникитѣ аптеки, за разноски по лекуване и пр. на ученицитѣ отъ сжщитѣ училища	314.52
7) За канцеларски разноски на сжщитѣ училища	1.928.32
8) За мобили и пожжнина на сжщитѣ училища, кухнитѣ, спалнитѣ, трапезаритѣ и пр.	1.206.87
9) За купуване, парѣжданe и поправки на всякакъв видъ машини, орджия, сечива и пр. за сжщитѣ училища	4.455.42
10) За купуване дървенъ материалъ за дърводѣлческото отдѣление при занаятчийницата въ с. Кялжево	626.32
11) За поддържане своекощнитѣ ученици при държавнитѣ пансиони	7.325.31
12) За пенсии на учители	201.88
13) За купуване и поддържане книги за народнитѣ библиотеки въ София и Пловдивъ	1.190.—
Всичко	30.505.10

дилското и Казанлъжското педагогически и трикласни училища, понеже и въ тѣхъ числото на ученицитѣ се увеличило. За това, азъ ще моля Нар. Събрание да приеме, да се прѣдвиди още по 600 лева за прислуга въ казанлъжскитѣ училища. Всичката сума ще бѣде 3,000 лева която да се прибави къмъ съответствующитѣ мѣста въ първий параграфъ.

Прѣдсѣд.: Г-нъ М-рътъ на Просвѣщението прѣдлага да се отпуснатъ още по 600 лева за прислуга, при дѣвическитѣ гимназии въ Варна, Ст. Загора и Търново и при педагогическитѣ и три класни училища въ Кюстендилъ и Казанлъкъ, всичко 3,000 лева. Ще се гласува. Който не приема това прѣдложение на г-на М-ра на Просвѣщението, да си вдигне ржката. (Никой не вдига). Приема се.

Докладчикътъ на прошетарната комиссия г-нъ Кон. Попповъ има думата.

Доклад. Конст. Поповъ: Г-да прѣдставители! Министерството на Просвѣщението съ едно отношение испраща прѣписъ отъ прошения на Севлиевскитѣ табаци и протокола на градското имъ общинско управление, както и докладната записка на Финансовото Министерство, относително построяването на една практическа кожарска работилница въ града Севлиево. Зарядъ тази цѣль, отдавна е било доставена една частъ отъ строителния материалъ съ правителствени пари, мѣстото за постройка било отстъпено отъ града Севлиево, и сега оставало само зданието да се гради и да се купятъ нѣкои машинарии, за да почне по единъ усъвършенствуванъ начинъ да функционира тази работилница, да вади сахтиани, гъонове, марокини, мишени и пр., обработването на които е най-много развито и най-добрѣ се върши въ този градъ, сравнително съ другитѣ градове въ Княжеството. Този въпросъ е билъ подложенъ на повторно изучаване отъ страна на индустриалната комиссия при Министерството на Просвѣщението, което дошло до заключение, че е необходимо да се отвори една кожарска работилница, която да служи за усъвършенствуванието на тая индустрия, нѣщо най-желателно, понеже то ще бѣде отъ голѣма полза не само за Севлиево и ближнитѣ му градове, но изобщо за цѣлата страна; защото твърдѣ е възможно отъ разни градове, дѣто се работятъ кожи, ще се стѣкнатъ младежи за да изучаватъ тази индустрия, а заедно съ това, ще се даде потикъ за подобрѣнието и на други наши занаяти.

Прѣдъ видъ на това, г-нъ министра Живковъ, а послѣ туй, и г-нъ Министръ Стамболовъ се съгласили да се прѣдвидятъ въ бюджета на М-рството на Народ. Просвѣщението за 1893 год. 50,000 лева за доискарване зданието и купуване машинарии, за споненжтата работилница и моля да се приеме да се впише въ бюджета на това М-рство исканата сума.

Хр. Топузановъ: Г-да прѣдставители! Ний уловихме много лошъ пхтъ. Помощи по прошения и други да се вписватъ въ бюджета. Нетрѣбва прошенията за помощи на общини, и всѣко друго подобно да се разглежда тогава когато се разглежда бюджета, които сумми не сж

биле вписани въ бюджета и не разгледани отъ Минист. Съвѣтъ. Азъ съглеждамъ тукъ че ний вършимъ неправилностъ и нередовностъ, и твърдѣ лошъ прецедентъ ще създадемъ. Тѣй като, такива сумми, не сж вписани отъ надлежното м-рство, разбира се, не сж и разгледани заедно съ другитѣ прѣдвидени сумми отъ министерскитѣ съвѣтъ.

Да оставимъ това на страна, но ще обясня какво е готово въ Севлиево, какви материали сж готови, отъ кога тече този въпросъ, и какъ стои тази работа. Въ 1883 год. когато бѣше министръ Цанковъ, имаше въ бюджета прѣдвидена сума за направата на кожарно училище въ гр. Севлиево. Когато се разглежда бюджета, ораторитѣ, които тогава зимаха думата, разискваха този въпросъ, и се отхвърли тази сума, защото питаше се: какво ще бѣде това училище; — училище да прави търговия ли, или практическо, или теоретическо. Тогава нѣмаше нито планъ, нито нѣкакъвъ проектъ, нѣмаше нищо, и суммата се отхвърли. Сега този въпросъ пакъ по сжщий начинъ се внася. Въ Севлиево тогавъ дѣйствително, незная по какво распореджане, купиха се 120 кубически метра камъние, и едно праздно мѣсто — единъ декаръ. Да ли мѣстото и водата помагатъ за едно подобно училище, това ще обясня на почитаемото Събрание. За кожарско училище въ Севлиево не помага водата. Тамъ нѣма бистра вода. Тамъ тече р. Росица, която постоянна е мътна. А за кожарството, се знае, че трѣбва да има бистра вода. Безъ това, не може да напрѣдва кожарството. Доказателството затова е, че въ Севлиево се работи само мишини и сахтиени; а гъонове, куселе и др. так. работи, немогътъ да се работятъ, тѣй като водата непомага.

Г-да прѣдставители! Покойния Д-ръ Василияди, който почина въ Букурещъ и завѣща хотелъ Габровени, който хотелъ даваше 45,000 лева приходъ, въ завѣта стои отъ приходитѣ да се направи въ гр. Габрово кожарско училище. Това здание (хотелъ) се замѣни съ тукашни нѣколко здания — къщи. и душеприказчика на този завѣтъ е г-нъ Евлогия Георгиевъ, когото прѣдставлява г-нъ Ив. Ев. Гешовъ. Отъ тия здания гр. Габрово има приходъ около 80 хиляди лева, и г-нъ Евлогия Георгиевъ иска съ тия пари да направи такова училище въ Габрово, да се изпълни завѣтътъ на покойния Д-ръ Василияди. Това е истина. И ний говорихме съ г-на Гешева, прѣдставителя на г-на Евлогия Георгиева, който заедно съ насъ мисляше да отиде при г-на министра, да земемъ неговото съгласие за това. Никакви помощи, никакви сумми отъ правителството въ този случай не се искатъ, а само да се изпълни завѣта на Д-ра Василияди. Индустриалната при м-рството комиссия, която се прѣдставляваше отъ единъ членъ, дохожда въ Габрово, изучи въпроса, прѣдстави се на тоя членъ всичко това, и дѣйствително, тогава бѣше на мнѣние той, че най-удобното мѣсто, както по вода, така и по работитѣ, които се искарватъ, намѣри, че такова училище трѣбва да бѣде въ Габрово. Отъ друга страна Габрово има фонда на Д-ра Василияди, и може да стане тамъ такова училище, безъ да се прибѣгва до каквито да било помощи отъ правителството.

Ето на какви основания азъ съмъ противъ това прѣдложение което се чете отъ г-на докладчика на комиссията, и моля, г-да прѣдставители, да не го приемате защото правителството нѣма защо да израсходва таква сумми. Тамъ сж нуждни машинари, трѣбва да се купуватъ стоки, ученици да се издържатъ, и тогава какво ще стане училище ли или търговска кѣща. Незная да ли правителството трѣбва да прави търговия съ такова училище каквото се иска да се построи въ Севлиево. А когато стане училището, — това кожарско училище, тъй както казвамъ, подъ надзора — ако ще го има — на правителството, и съ имѣющия се фондъ отъ завѣта на Д-ра Василияди, тогава може да се очаква онази полза, която се гони.

Зарадъ това, азъ моля почитаемото Събрание да не приема прѣдложението, което се направи сега отъ страна на г-на докладчика на комиссията, защото, това е нѣщо почти готово отъ страна на Габровската община, и то безъ никакви почти расходи отъ страна на хазната, каквито се искатъ за построяването му въ Севлиево.

Хр. Конкилевъ: Види се, г-да прѣдставители, нашата работа отива на бахтъ или на касметъ. Много хубаво, г-нъ Топузановъ, обясни въпроса, какъ стои въобще работата. И който познава, какво нѣщо е Габрово, и какво нѣщо е Севлиево, той неможе да се съгласи съ това прѣдложение; защото тамъ се иска да се направи това училище и да се подигне една индустрия искусствено, а не естествено; не е нѣщо, което го изисква мѣстото. Не е мѣстото му тамъ, казвамъ и азъ, да се направи това училище. Габрово е раждало велики хора, — това никоѣ неможе да отрече — и благодѣтели на цѣла България. Между тия благодѣтели е имало единъ отъ тѣхъ, Д-ръ Василияди, който е роденъ въ Букурещъ, и десетъ години по-рано умрѣ пакъ тамъ. Незная историята на този благодѣтель да ли ви е позната или не, но завѣта на този благодѣтель бѣше по-голямъ отъ завѣта на покойния Априловъ. По нещастие обаче този завѣтъ, неможа да се изпълни; той завѣща единъ много голѣмъ хотелъ „Габровени“, но този хотелъ се замѣни съ нѣкоя кѣща тукъ, съ която кѣща си служи М-рството на Просвѣщеннето. А душеприказчика на този завѣтъ е, както се каза, г-нъ Евлогия Георгиевъ и М-рътъ на Просвѣщеннето. Отъ толкова години насамъ, г-да прѣдставители, като се е зималъ този доходъ, сега се иска самия завѣтъ да постигне своята цѣль. Не се излѣзе тукъ прѣдъ васъ съ таквозъ нѣщо на трибуната да се каже, че на основание на този завѣтъ, който си има фонда, и всичко каквото е потребно за едно кожарско училище и нѣма нужда отъ помощта на правителството, та да се направи това училище тамъ дѣто му прилича, дѣто има всички условия, и дѣто половината градъ отъ това се храни. Всѣки отъ васъ знае, че всичкитѣ мѣстни кожи, които се изработватъ, изработватъ се въ Габрово и се пѣлни България съ тѣхъ. Ако е въпросъ, че въ Севлиево имало за 200 лева камънѣе отъ 1883 год., и че зарадъ тия 150 метра камънѣе, — защото знаа каква е ра-

ботата, — да се отпуснатъ 50.000 лева, то ще бѣде безцѣлно.

Зарадъ туй, като се повдига такъвъ въпросъ и, като има особено благодѣтель на Габрово, помощта на който е въ рѣшѣтъ на правителството, азъ съмъ противъ прѣдложението и моля да се не приема, защото мѣстото не му е тамъ да се построи това училище. Естественното му мѣсто не е тамъ; защото естеството не е наградило тоя градъ съ таквизъ работи. Едно зарадъ туй, и друго, заради да се изпълни завѣта на покойния благодѣтель Д-ръ Василияди, — защото ако остане така, то ще значи, че всички благодѣтели, които оставятъ на държавата или на нѣкои общини помощи, се потяпкватъ, — моля почитаемото правителство да отхвърли това нѣщо и да се неотпушѣтъ пари за Севлиево; защото нѣма никакви особенни мотиви, освенъ, както се каза, че имало стоваренъ материалъ 150 кода камънѣе. А съ този завѣтъ да се направи това училище дѣто му е мѣстото, т. е. въ Габрово, защото самия завѣтъ е такъвъ.

Ив. Халачовъ: Г-да прѣдставители! Комиссията, която докладва въпроса за направата на една кожарска работилница въ гр. Севлиево, исказа мнѣние, да се отпусне извѣстна сумма левове за доискарвание на това сжщото здание. Опозиция на това се явихъ г-нъ Топузановъ и г-нъ Конкилевъ, по единъ твърдѣ естественъ пжтъ. Неможене и да се очаква друго, не само по този въпросъ, но смѣло можъ да увѣржъ г-да прѣдставителитѣ, че, ако послѣ малко рѣчемъ да вотираме и за построяването помѣщение за заптии, пакъ ще поискатъ и това нѣщо Габровци или Севлиевци. Първиятъ ще кажѣтъ: защо да се не направи въ Габрово а въ Севлиево; а вториятъ ще кажѣтъ обратно. Но мене ми се чини, че когато разрѣшаваме подобни въпроси, ний нможемъ и негрѣбва да се водимъ отъ тенденциозни притезания, а трѣбва сериозно да размислимъ и видимъ прѣди всичко: да ли трѣбва да има негдѣ кожарска работилница, или трѣбва да имаме 20—30 гимназии, и утрѣ или други день хората, които излѣзѣтъ отъ тѣхъ, и образуватъ пролетариатъ, на мѣсто да изучаватъ занаяти, да можѣтъ да правѣтъ пакости, когато съ занаятитѣ може-би щѣхъ да принесѣтъ най-добра полза и на тѣхъ и на държавата.

Като това е тъй, да видимъ какви сж основанията за построяването кожарска работилница въ Севлиево, а така сжщо какви сж основанията на всичко това, което се расправи отъ г-на Топузанова и г-на Конкилева; защото, и азъ можъ да искажмъ мнѣнието си като запознатъ съ тази работа.

Въ Севлиево е започнато строенето на една кожарска работилница. Тази работилница има за цѣль да се подигне кожарския занаятъ у насъ. Правителството прави това прѣдложение, слѣдъ като е обсѣдило въпроса, макаръ г-дата, които говорихъ противъ отпушането на суммата да твърдѣха, че имало стоварени само 150 метра камънѣе. Това азъ не можъ да измѣржъ, както го подтвърдиха г-нъ Топузановъ и г-нъ Конкилевъ; обаче справѣдливостта го изисква да констатирамъ това, което

сѣществуватъ навѣрно и което е съобразно съ книгитѣ, които се намиратъ при самия г на докладчика.

Фактъ е, че на г-на Топузанова и на г-на Конкилева не имъ е въ интереса да кажатъ, че за тази работилница вече сж се похарчили 20 хиляди лева. и тѣхното желание е, да пропаднатъ тия пари, ако би се уважило тѣхното мнѣние, което не почива на никакви основания. Само, защото Д-ръ Василияди билъ оставилъ на Габровци известна сума пари, че Габрово раждало велики хора, отъ които цѣла България извличала голѣми ползи, и защото г-нъ прѣдставителътъ на Евлогия Георгиевъ се билъ съгласилъ да отиде съ г-на Топузанова въ М-рството да се споразумѣтъ, и да искатъ да се построи таквазъ работилница въ Габрово въ паметъ на покойния Д-ръ Василияди, та зарадъ това да не се построява въ Севлиево. Въпросъ твърдѣ правъ, твърдѣ естественъ. Но какво съотношение имъ това пожертвование, каква намѣса има тукъ тази работилница съ завѣта и съ великитѣ хора на Габрово, щото да запрѣщаватъ на правителството и да възбраняватъ на прѣдставителитѣ да не рѣшаватъ да се направи такава училище въ Севлиево. Азъ пакъ казвамъ, че Севлиево като не е имало щастието да роди такива велики хора каквито е родило Габрово, тагазъ позволете на правителството да направи една работилница въ този градъ, отъ дѣто да излизатъ добри занаятчи и мастори. Тукъ работата излиза, че зарадъ единъ арапинъ искаме цѣлия Арабистанлъкъ да изгоримъ. Сега, защото Василияди располагалъ съ пари и далъ една сума за да се отвори кожарско училище въ Габрово, непрѣмънно трѣбвало да се неотвара такава училище и въ Севлиево.

Зарадъ туй, азъ не съмъ съгласенъ съ исказаното отъ патетизмъ мнѣние, че Габрово раждало велики хора, че Габровци имали пари, та зарадъ това да отпуснемъ тамъ да се направи и това училище. Позволете, г-да, и на другитѣ хора да иматъ такава училище; позволете и въ Севлиево да се отвори кожарска работилница за да иматъ по-добри занаятчи, каквито не само Нар. Събрание трѣбва да създаде, но и нуждата ще доде, и твърдѣ скоро, да ни накара, щото много гимназии да се унищожатъ, а работилници по занаятитѣ да се отворятъ. Защото, отъ тия гимназии, ще излѣзатъ хора безъ всѣ какво положително образование, а намъ е потрѣбно да имаме хора излѣзали изъ практическитѣ и занаятчийски училища, и, ако не туй, на друго правителство ще бжде по-трудно да създаде хора занаятчи. — Това относително въпросътъ за пожертвуванието на приснопаметния Д-ръ Василияди, на което най много напирала Габровскитѣ прѣдставители г. г. Топузановъ и Конкилевъ, за да се направяло и това училище въ Габрово.

Сега, отъ техническа страна разгледанъ въпросътъ, при всичко че немож да имамъ компетентността като г-нъ Топузанова, защото не съмъ се занимавалъ съ табаклъка, но отъ течението на работата, отъ възраженията, които се направихъ, — ще кажъ двѣ три думи. За да говори човѣкъ съ смѣлостъ, че р. Росица се мхти и винаги била мхтна, трѣбва да се каже, че Габровската

пкъ рѣка истича и минава прѣзъ зюмбюлъ, и че никакъ не се мхти. При всичко, че по тия въпроси не сме въ състояние да направимъ точно оцѣнение, но справѣдливостта го изисква да признаемъ и г-нъ Топузановъ не трѣбваше да имъ рѣшителността да каже, че р. Росица се мхтела, била много кална, а пкъ Габровската рѣка не се мхтела. Да извини г-нъ Топузановъ за това си твърдѣние; и Габровската рѣка се мхти. Бивалъ съмъ очевидецъ когато Габровската рѣка е била мхтна, както и Севлиевската, а бивалъ съмъ очевидецъ когато Севлиевската рѣка е била бистра, а сжцо и Габровската. Така щото, при това положение на работата, при това оцѣнение удобноститѣ за направянieto на такава една работилница, азъ видехъ г-на Топузанова много слабъ. Ако сега мѣстоположението на Севлиево не позволява и не отговаря за тази работа, на правителството е длъжностъ да създаде такава работилница, кждѣто намѣри за добръ, като прѣдвиди въобще всички нуждни работи за да се построи, и да функционира. Ако въ цѣлото Княжество хората плащатъ данъци и вергия, то е за да се ползватъ всѣки окръгъ съ нѣщо отъ държавата, а не да се каратъ за съдраниѣ царвули. Жителитѣ отъ всѣки окръгъ иматъ право да искатъ да имъ се създаде такава или онакова занаятчийско училище. И менъ ми е страшно да виждамъ тукъ да се явяватъ прѣдставители да скжперничатъ за едно таквозъ добро дѣло въ Севлиево, когато тѣ сами констатирахъ факта, че и безъ помощта отъ правителството, Габровци могатъ да си направятъ тая работилница сами. Толкозъ по-добръ. На мѣсто една, — двѣ ще имаме. Нѣка занаятчийскитѣ работилници да ставатъ много; не сж тѣ които да станатъ причина за съсипванието на поминъка въ страната. Напротивъ тѣ сж ползотворителни, а никакъ не сж врѣдителни. Отъ тѣхъ прѣзъ много години ще очакваме само блага.

Като свършвамъ, апелирамъ къмъ г-да прѣдставителитѣ да приематъ мнѣнието на комиссията; да се отвори работилница не само въ Севлиево, но утрѣ други денъ и на други мѣста, да се отпуснатъ пари за такава благородна и благовидна цѣль. (Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ).

Хр. Топузановъ: Г-нъ Халачовъ казва, че се искало известна сума за донскарването на работилницата въ Севлиево, — когато нѣма още никакво здание, — значи, че се прави. Той това казва, за да увлече Събранието. Азъ казахъ, че отъ 120 мегра камъне и единъ декарь праздно мѣсто, друго нищо нѣма. Ако тия камъне тогава сж правили 15 гроша метъра, сега може да се продадатъ по 16 гроша, и правителството ще спечели. Значи нищо не губи, ако ги продаде. Ако говорихъ по-напрѣдъ, не бѣше за това, че съмъ противъ отварянieto на работилницата, но казахъ, напротивъ, че такива работилници трѣбватъ. Но сега, понеже фондъ има въ Габрово, и Габровци ще направятъ таквази работилница, то защо да има двѣ, когато разстоянието между Севлиево и Габрово е 23 километра? Тази работилница, която ще прави правителството въ Севлиево, нѣка на

другъ нѣкой край на България да я направи, а не въ Севлиево, за да се ползватъ всички български граждани. Заради туй, азъ казахъ, че Габрово, безъ да търси помощта на правителството, понеже има фондъ отъ за вѣщанието на Д-ра Василяди, ще похарчи тия пари и ще направи такъвъ работилница, и тогазъ, значи, на едно и сѣщото мѣсто да има двѣ, и правителството ще прави, и Габрово ще прави. Това искахъ да кажъ, това обяснявамъ на г-да прѣдставителитѣ. Най-сетнѣ, вий сте ступанитѣ на държавната хазна, ако искате, не 50 хиляди, но и 150 хиляди лева можете да отпуснете, но, казвамъ, цѣлѣта, която се желае, нѣма да се постигне. Защото, работилница и занаятчийница като се строятъ двѣ на едно и сѣщо мѣсто, нѣма голѣма полза; напротивъ, по-малко се ползватъ хората отъ двѣ работилници на едно мѣсто. Ако се направи на друго мѣсто, на другъ край на България, ще бѣде по-добрѣ, хората повече ще се ползватъ.

Това е моето мнѣние.

Хр. Конкилевъ: Съ голѣмо съжаление изслушахъ г на търновскій прѣдставителъ, който се очудваше, че съмъ спомѣнхлъ, че Габрово е раждало велики хора, велики добродѣтели. Азъ и сега пакъ ще потвърдя, че не сѣ велики само за Габрово, но и за други сѣ тѣ велики благодѣтели, а че и за всички Българи. Защото, когато въ Търново говоряха гръцки, въ Габрово се отвори училище . . . (Прѣдсѣд.: Моля говорете по въпроса!) Г-нъ Халачевъ искаше да изопачи факта, да извърти истината, но съ това той намѣсто да убѣди, доде да разубѣди г-да прѣдставителитѣ. Защото, той сравни всичко Габровско съ туй, което е въ Севлиево. Той каза, че и двѣтѣ рѣчки, и Севлиевска и Габровската се мжѣли, или бивали бистри, и че за да се кажѣло, че Габровската е бистра рѣка, трѣбвало тя да слиза прѣзъ копѣ. И дѣйствително, нашата рѣка е бистра, слиза прѣзъ копѣ, която въ 12 часа, ако се размжти, избистря се. Така щото, ако г-нъ Халачевъ не прави разлика, тогазъ трѣбва нарочно така да говори. Ако доде да говоримъ за качеството на водата, на едната и другата рѣка, нѣма съмнѣние, че всѣки ще признае, какво Габровската вода е по чиста, по бистра. Ний ако говорихме противъ това прѣдложение, говорихме като народни прѣдставители, а не като Габровци, че това училище не трѣбва да се прави въ Севлиево, дѣто не му е мѣстото, а въ Габрово, защото Габровото си има фонда, и, за да се изпълни завѣта, защото цѣлѣта на благодѣтеля — Д-ра Василядисъ не е била да се ползватъ само Габровци, но цѣлий български народъ. За да не се наруши завѣта, ний станаме да кажемъ това, което считаме за своя длъжностъ. Защото не е въ рѣцѣтѣ на общината фонда отъ завѣта, но е въ рѣцѣтѣ на правителството. Зарадъ туй възставаме противъ този въпросъ, който се внесе отъ комиссията, а не зарадъ туй, което каза г-нъ Халачевъ.

Затова, моля, туй нѣщо да се отхвърли зарадъ дѣто има приготвени само 150 метра камъне, а да се направи

тамъ дѣто има завѣтъ. И остава пакъ вамъ, вий да се произнесете.

Ив. Стойновъ: Г-да прѣдставители! Да се говори изобщо тукъ нѣма си мѣстото. Защото въпросътъ се касае за отварянieto на табакшко училище въ Севлиево. Всѣки знае, че Севлиевчане се занимаватъ съ табаклѣжа. Най-много козина, кожи и други так. отъ тамъ излизатъ. Може ли да се занимаватъ въ София съ табаклѣжа когато нѣма нито кожи, нито кози, ниго има занаятчи хора, които да си дадѣтъ дѣцата да се учатъ да изваждатъ гънове, сахтени, или маракинъ? — Най-напрѣдъ нѣма хора такива занаятчи. Улѣдователно, дѣто си е намѣрилъ почва този занаятъ, за тамъ трѣбва да се говори. Почвата се е намѣрила най-сгодна въ Севлиево, трѣбва да се говори за Севлиево, и тамъ трѣбва да се построи това училище. Този въпросъ е захванхтъ още отъ 1889 год., когато повторно е изучванъ на мѣстото отъ страна на индустриалната комиссия. По него се е произнесло Финансовото Министерство, слѣдъ направеното изучване състоянието на разнитѣ занаяти у насъ, а особено на табаклѣжа отъ единъ ревизоръ, че се има необходима нужда отъ отварянieto на едно практическо кожарско училище въ Севлиево. Подиръ туй, всичкии този въпросъ е минхлъ въ М-рството на Народното Просвѣщение, и то казва, като има прѣдъ видъ всичкитѣ обстоятелства и изобщо положението, хората, които се занимаватъ съ този занаятъ, нуждата за усвършенствуванието на този родъ индустрия у насъ, всичко това като има прѣдъ видъ, М-рството на Просвѣщението казва, необходима нужда има да се отвори една такава работилница: Ако едно Министерство, основано върху свѣдѣнията отъ Финансовото Министерство дохожда и казва, че има необходима нужда, сега какъ ний да додемъ да кажемъ, че не трѣбва да се прави това училище въ Севлиево, като ще има и въ Габрово. Ако въ Габрово искагъ да построятъ такава училище, толкозъ по-добрѣ, но нѣка има и въ Севлиево. Напротивъ, много по-добрѣ ще бѣде ако има двѣ такива работилници, а не врѣда, както каза г-нъ Топузановъ.

Много на мѣсто забѣлѣза г-нъ Халачевъ, че ний за сега имаме доста общеобразователни училища, и че всички които излизатъ отъ тѣхъ, отиватъ да търсятъ служби, да ставатъ чиновници, или учители, и въ едно друго врѣме, въ сравнение днесъ което става, ний ще имаме двойно и тройно число хора да търсятъ служби, да ставатъ чиновници, или да търсятъ учителски мѣста. Съ това наедно, съвършено умѣстно забѣлѣжи г-нъ Халачевъ, че ний скоро ще имаме единъ такъвъ образователенъ пролетариятъ, какъвто го има въ Гърция, дѣто въ послѣдно врѣме най-ясно се отрази въ въгрѣшния политически строй на тая страна. Вий ще видите, че тамъ стождъ да дрѣматъ по кафенетата тия хора и чакатъ да падне Министерството, та да додѣтъ тѣ да се качятъ на властъ. Така щото, на мѣсто тия толкова общеобразователни училища, много на мѣстото си е, и много важното е да отворимъ, колкото се може по-рано, индустриални

училища, та да можем да имаме приготвени хора индустриалци, хора занаятчии, каквито времето изисква да имаме. Освѣнъ това, Министерството бѣше раздало стипендии по този видъ индустрия, по табаклъжка, и испрати хора да се учятъ по това, но като се върнаха, едни отъ тѣхъ станахъ сѣдии, други секретари на мирови сѣдии. Така щото, ако таква училища бѣдѣтъ двѣ, нѣма никакво зло, напротивъ толкова по-добрѣ ще бѣде, че повече хора ще намѣрятъ мѣсто да изучаватъ този занаятъ. И, ако единъ день на Габрово не му стигне суммата, вѣрвамъ, и тѣмъ ще се даде помощъ, и за тамъ ще се отпусне каквато сума се окаже потребна. Защото, и тамъ като ще се учятъ стотина ученика, и между тия ученици ще се намѣрятъ такива, бацитѣ на които наистина ще иматъ капиталъ, но ще има и бѣдни; едни ще отворятъ на свой гърбъ свои занаятчийници, а други ще управляватъ тия работилници.

Така щото, въ Севлиево му е мѣстото да се направи такава училище, и, като се съгласявамъ съ мнѣнието на комиссията, моля Народното Събрание да приеме да се направятъ икономии въ този случай, защото тия именно икономии, като въ дадения случай, унищожаватъ приходитѣ, а пъкъ приходитѣ пълнятъ бюджета. Зарадъ туй, като се присъединявамъ къмъ мнѣнието на комиссията, моля да се приеме нейното предложение.

Ив. Халачевъ: Ще бѣдѣ много краткъ. Доводитѣ на г-на Топузанова и г-на Конкилева, виждате, г-да прѣставители, че е гонение; само зарадъ единъ арапинъ искатъ да изгоримъ цѣлий арабистанлъкъ. Това сѣ тѣхнитѣ доводи. Да не е въ Севлиево това училище, че къдѣто ще да е другѣдѣ въ България. Нужно е сега да се помогне и на Севлиево, а когато стане нужда, ще се помогне и на Габрово. Габровчане да не се оплакватъ, защото тѣмъ не веднѣжъ се е помагало. (Хр. Топузановъ: На частни лица се е помагало, а не на града.) Когато г-нъ Конкилевъ отправяше нѣколко думи за Търново и за добринатѣ които ни сѣ донесени отъ Габрово, азъ млчахъ; защото непрѣменно трѣбва да се благоговѣй прѣдъ прѣдставителитѣ на благодѣтелитѣ. Но нетрѣба сега и тѣ да не се радватъ, когато рѣшаваме единъ въпросъ безпристрастно. Така щото, като нѣматъ г-да опозиционеритѣ на предложението никакви доводи за да не се направи това училище въ Севлиево, трѣбва да се рѣши този въпросъ въ полза на предложението на комиссията, и намирамъ, че въпросътъ е исчерпанъ.

Пан. Славковъ: Г-да прѣставители! Азъ мисля, че този въпросъ се разрѣши отъ самитѣ думи на г-на Топузанова, и Народното прѣдставителство незнай защо се забавлява да продължава съ дебатиранието по този въпросъ. Дѣйствително, отъ думитѣ на г-на Топузанова азъ немахъ да схвана нищо друго освѣнъ, че той доде да потвърди думитѣ на г-на Халачева, а именно че неговата опозиция, за да не се построи практическото кожарско училище въ Севлиево, е просто и ясно отъ ненависть,

която Габровци питахъ къмъ Севлиевци. (Хр. Топузановъ: Не е истина.) Истина е г-нъ Топузановъ, и заради туй, защото вий се съгласихте да се направи къдѣто и да бѣде това училище, само въ Севлиево да не бѣде. Да не сѣ едно до друго, казва опозицията, за да монополизира всичко само Габрово, като че най да прилича всичко на Габрово само. Азъ мисля, че толкова ще прилича на Габрово, колкото и на Севлиево това училище. Всѣ еднакво. А пакъ понеже отъ завѣщателя си Д-ра Василиядисъ имали пари, то нѣма нищо, което да спира г-да Габровчане да си направятъ такава училище. Като утвърждаватъ че иматъ достатъчно пари отъ завѣта на своя благодѣтель, нѣма въ такъвъ случай освѣнъ да отидѣтъ да направятъ това училище. Затова, понеже нѣма никаква спянка за да си направятъ въ Габрово кожарско училище, съгласно завѣщанието на завѣщателя, нѣматъ сега право г-да Габровскитѣ народни прѣдставители да възставатъ, да искатъ да се погрѣчи за да не стане такава училище и въ Севлиево, за удобността на което се е произнесла една специална комиссия отъ министерството.

Не ми е добрѣ на ума дали въ 1883 или въ 1884 год. по този въпросъ станахъ доста дълги разисквания, и, въ резултатъ бѣше, че Габровчане казаха въ Габрово да бѣде, Търновчане — въ Търново, Ловчанци — въ Ловечъ, и така остана въпросътъ висящъ. Но като раздѣлимъ този въпросъ и го анализираме, и като вземемъ въ съображение, че едни градове сѣ повече годни за такава училище а други помалко, и, понеже 15.000 лева сѣ вече похарчени, — туй сѣ думитѣ на Севлиевскитѣ прѣдставители, — на които имаме толкова вѣра, колкото и на г-на Топузанова, — за материалъ, и този материалъ като е за построяване на зданието, трѣбва да се непрѣрустановява понататъшната работа, и, на основание вота на Нар. Събрание отъ 1883 или 1884 год., да се направи това училище въ Севлиево. Защото, съгласно исказаното желание на Народното прѣдставителство, много ученици се испратихъ да слѣдватъ по кожарството, и правителството исхарчи доста пари подиръ тия хора; но какво станахъ? — Повечето станахъ чиновници и учители, и по-голямата частъ по М-рството на Правосѣдието. Човѣкъ, който училъ кожарството, стана сѣдия. Защото, като доде да се върна тука, нѣмаше никѣдѣ такава заведѣние, къдѣто да тури въ дѣйствието и да приложи въ практика своето знание. И, за да се незанимава повече съ този въпросъ Нар. Събрание, понеже то е доста освѣтлено както и правителството, моля да се приеме мнѣнието на комиссията.

Прѣдсѣд.: Има записани още 5 души, които сѣ искали думата. Питамъ Нар. Събрание: желае ли да се говори още по този въпросъ? (Гласове: Желаетъ! Не желае.) Който желае да се говори още, да си вдигне ржката. (Меншество.) Малцина вдигхъ, значи дебатитѣ сѣ прѣкрятаятъ. Ще дамъ на гласуване предложението на комиссията, което е да се отпуснатъ 50.000

лева за построяването кожарска работилница въ гр. Севлиево. Който не приема това предложение, да си вдигне ржката. (5, 6 души.) Петъ, шесть души вдигатъ, значи приема се.

Иде слѣдъ това докладъ на комисията по бюджета на М-ството на Правосъдието, но понеже часа е 12, ще остане за утрѣ.

Засѣданнето се затваря.

(Край въ 12 часа и 15 минути на пладнѣ.)

Прѣдсѣдатель : П. Славковъ.

Подпрѣдсѣдатели : { Д. Петковъ.
Ив. Андоновъ.

Секретари : { Ив. Халачовъ
Зах. Градинаровъ
Я. Д. Матакиевъ
Д-ръ Стояновичъ
Д-ръ Сарж-Ивановъ
Геор. Пѣневъ
М. Милевъ
Хр. Лѣкарски
Ясенъ Руселиевъ
Якимъ Попповъ

Секретари : { Ив. Бешевлиевъ
Иовъ Титоровъ
Ст. Х. Калчевъ
К. Х. Калчевъ
Ник. Момчовъ
Ем. Начевъ
Пенчо Кескиневъ
П. Зографски
Д-ръ Т. Гатевъ

Началникъ на Стенографическото Бюро : Д. Йовевъ.